

Oikeusministeriö/
Demokratia-, kieli- ja perusoikeusasioiden yksikkö
oikeusministerio@om.fi

Dnro:211/D.a.1/2023

Asia: **SAAMELAISKÄRÄJIEN ESITYS SAAMELAISKÄRÄJIEN YLEISEN TOIMINNAN VALTIONAVUSTUKSEKSI VUODELLE 2024**

Valtion talousarviossa 2023 on oikeusministeriön pääluokassa momentilla 25.01.50 osoitettu saamelaisten kulttuuri-itsehallinnon ylläpitämisestä aiheutuviin 4 473 000 euroa:

- 1 283 000 euroa saamelaiskulttuurikeskus Sajoksen vuokriin Senaatti-kiinteistöille,
- 290 000 euroa saamen kielilain 31 §:ssä tarkoitettuja avustuksia varten,
- 310 000 euroa saamen kielen huoltoa koskevaa pohjoismaista yhteistyötä varten,
- 2 539 000 euroa Saamelaiskäräjien yleiseen toimintaan,
- 51 000 euroa vuokrien indeksikorotuksiin.

Valtion talousarviossa vuodelle 2023 Saamelaiskäräjien yleisavustusta korotettiin 360 000 eurolla, josta varattiin 180 000 euroa henkilöstöpäällikön palkkaamiseksi ja kääntäjäresurssin kasvattamiseksi, 180 000 euroa toimistosihteerin, toisen sote-sihteerin ja hallintosuunnittelijan palkkaamiseksi. Nämä korotukset on huomioitu valtion teknisessä kehityksessä vuosille 2024-2027¹.

Saamelaiskäräjät esittää, että valtion vuoden 2024 talousarvioon momentille 25.01.50 Saamelaisten kulttuuri-itsehallinnon ylläpitämiseksi varataan 5 818 000 euroa.

Tästä summasta 330 000 € kohdentuisi saamen kielilain mukaisiin avustuksiin², 1 481 000 Sajoksen vuokriin 4 007 000 € saamelaiskäräjistä annetussa laissa tarkoitettujen tehtävien hoitamista varten.

Saamelaiskäräjät esittämä korotus olisi 1 345 000 euroa vuoden 2023 perustason verrattuna alla olevan taulukon mukaisesti:

25.01.50 Avustus saamelaisten kulttuuri-itsehallinnon ylläpitämiseen	Määrärahaesitys 2024
<i>Asiakirjahallinnon kehittäminen</i> - asiakirjahallintajärjestelmän hankinta	70 000 €
<i>IT-tuki ja tietoturva:</i> - IT-tukihenkilö 60 000 €	60 000 €
<i>Varhaiskasvatuksen ohjauksen ja hallinnon kehittäminen:</i> - varhaiskasvatussihteeri 70 000 € - varhaiskasvatusohjaaja 70 000 €	140 000 €
<i>Saamen kielen käännös- ja tulkkaustoiminnan kehittäminen:</i> - kääntäjä 60 000 €	60 000 €
<i>Saamen kielilain toimeenpano</i> - saamen kielilain valtionavustus 80 000 €	80 000 €
<i>Viestinnän kehittäminen:</i> - suunnittelija (inarinsaame) 60 000 € - suunnittelija (koltansaame) 60 000 € - suunnittelija (pohjoissaame) 60 000 €	180 000 €

¹ Julkisen talouden suunnitelma vuosille 2024–2027. VM julkaisuja 2023:26.

² kunnille, seurakunnille, saamelaisten kotiseutualueen paliskunnille sekä saamen kielilain 18 §:ssä tarkoitetuille yksityisille saamen kielilain soveltamisesta aiheutuvien erityisten lisäkustannusten kattamiseksi.



<i>Parlamentaarisen työn kehittäminen</i> - Saamelaiskäräjien kokouksen kokousmäärien lisääminen 35 000 € - varapuheenjohtajien tehtävien kokoajaikastaminen 105 000 € - varapuheenjohtajien avustaja 70 000 € - hallituksen jäsenten palkkiot 120 000 €	330 000 €
<i>Poliittisen sidosryhmätoiminnan kehittäminen</i> - luottamushenkilöiden palkkiot	100 000 €
<i>Kansainvälisen toiminnan kehittäminen</i>	100 000 €
<i>Sámi Giellagáldun pysyvä toiminta</i>	225 000 €
Lisämäärärahan tarve yhteensä	1 345 000 €

Perusteluinaan Saamelaiskäräjät toteaa seuraavaa;

Saamelaiskäräjälain 2 §:n mukaan valtion talousarviossa on varattava määräraha Saamelaiskäräjien laissa tarkoitettuihin tehtäviin. Saamelaiskäräjien lakisääteiset tehtävät liittyvät keskeisesti saamelaisten perusoikeuksien käytännön toteutumiseen Suomessa. Lakisääteisten tehtävien tehokkaan toteuttamisen esteenä on mm. riittävien resurssien puute. Laskelmat ovat määrältään kohtuullisia.

Saamelaiskäräjien sähköisen asiakirjahallinnon kehittäminen 70 000 €

Asiakirjahallinta on tiiviisti sidoksissa organisaation jokapäiväisiin perustehtäviin ja sen tehtävänä on asiakirjojen laatimisen, vastaanottamisen, säilyttämisen, käytön ja hävittämisen systemaattinen ohjaus ja valvonta. Hallinnon asiakirjajärjestelmille asetetut vaatimukset ovat tiukentuneet: viranomaisen asiakirjahallintoa koskevien asetusten ja normien³ mukaan asiat ja niiden käsittelymenettelyt on rekisteröitävä luotettavasti, todennettavalla tavalla ja hyvää tiedonhallintatapaa noudattaen. Hallinnon asiakäsittelyprosessien sähköistäminen vähentäisi merkittävästi tiedon käsittelyyn kuluvaan aikaan ja tehostaisi näin hallinnon ja päätöksenteon prosesseja sekä toimintaa. Sähköinen asianhallintajärjestelmä sisältäisi myös sähköisen kokousmenettelyn ja sähköisen kokousmateriaalin jakeluprosessin.

Saamelaiskäräjien hallinnossa on perusteltu tarve selainpohjaiselle SÄHKE2-sertifioidulle sähköiselle asian- ja asiakirjanhallintajärjestelmälle. Saamelaiskäräjillä ei ole sähköistä asiakirjahallintajärjestelmää. Nykyisissä prosesseissa on lukuisia manuaalisia ja käytettävyydeltään hankalia vaiheita, eikä järjestelmä enää täytä nykyajan toiminnan vaatimuksia. Asianhallinta pyrkii tehostamaan asioiden valmistelua, käsittelyä, päätöksentekoa, julkaisemista, arkistointia ja hävittämistä sekä asiakirjatietojen hallintaa.

Määrärahaehdotus:

- Asian- ja asiakirjanhallintajärjestelmän hankkiminen 70 000 €

Saamelaiskäräjien ja Sajoksen tietoturva ja IT-tuki 60 000 €

Saamelaiskulttuurikeskus Sajoksen IT-palveluista, tietoturvasta ja infrastruktuurista vastaa Sajoksen palveluysikkö. Palveluysikössä toimii tällä hetkellä yksi kokoaikainen järjestelmäasiantuntija, joka vastaa noin 80 henkilön it-tuesta sekä Sajoksen IT-verkosta palveluineen.

Järjestelmäasiantuntijan työnkuva on laaja, sisältäen kaiken IT-tuesta toiminnan kehittämiseen. Valtiolla ja yrityksillä on usein erillinen It-osasto, jossa työtehtävät on jaettu osa-alueittain eri ammattilaisille. Saamelaiskäräjillä näitä kaikkia osa-alueita hoitaa yksi järjestelmäasiantuntija.

³ mm. Kansallisarkiston SÄHKE-määräykset



Määrärahan lisäys uuden työntekijän palkkaamiseksi IT-sektorille on välttämätöntä, jotta voidaan varmistaa tietoturvallinen käyttöympäristö sekä Saamelaiskäräjien kokous- ja hallintotoiminnan ja Sajoksen palveluiden sujuvuus. Jatkuvasti muuttuva ja kehittyvä IT-ala vaatii toiminnan ja toimintojen kehittämistä, johon nykyisillä yhden henkilötyövuoden resurssilla ei ole mahdollisuutta.

Määrärahaehdotus:

- IT-tukihenkilö 60 000 €

Saamenkielisen varhaiskasvatuksen pedagogisen ohjaajan ja varhaiskasvatussihteerin virat 140 000 €

Saamenkielisen varhaiskasvatuksen yhtenäistä ohjausta ja käsittelyä varten esitetään Saamelaiskäräjille perustettavaksi kahta uutta virkaa, varojen osoittamista koko saamenkielisen varhaiskasvatuksen kenttää palvelevan pedagogisen ohjaajan viran perustamiseksi ja koko saamenkielisen varhaiskasvatuksen hallinnollisia ja valtionavustustehtäviä hoitavan varhaiskasvatussihteerin viran perustamiseksi. Virkojen perustamisesta aiheutuvat palkka- ja lakisääteiset hallintomenot ovat vuosittain 140.000 €.

Opetus- ja kulttuuriministeriön asettaman saamenkielisen ja saamen kielten opetuksen kehittämissuunnitelman loppuraportissa⁴ esitetään, että Saamelaiskäräjille perustetaan saamenkielisen varhaiskasvatuksen pedagogisen ohjaajan ja saamenkielisen varhaiskasvatussihteerin virat ja niille osoitetaan tarvittava rahoitus. Henkilöstöresurssi parantaisi Saamelaiskäräjien mahdollisuutta tarjota toiminnan järjestäjille kielellistä ja pedagogista tukea sekä vahvistaa varhaiskasvatuksen saamelaiskulttuurin mukaisuutta. Tämä vahvistaisi Saamelaiskäräjien edellytyksiä toimia myös varhaiskasvatuksen asiantuntijana.

Saamelaiskäräjillä on työskennellyt vuodesta 2016 alkaen kielipesäohjaaja, jonka tehtävänä on kielipesämäärärahan hallinnointitehtävien lisäksi mm. tukea ja kehittää kielipesätoimintaa, antaa ohjausta ja neuvontaa. Kielipesäohjaaja vastaa ainoastaan kielipesiin liittyvästä ohjauksesta. Saamenkielisen varhaiskasvatuksen⁵ toimintaedellytykset ja työntekijöiden kielellinen, kulttuurinen ja pedagoginen tuki toteutuvat siten eriarvoisesti.

Saamenkielinen varhaiskasvatushenkilöstö tarvitsisi enemmän omaan kieleen ja kulttuuriin pohjautuvaa ohjausta, neuvontaa ja tukea. Kaikilla kuntien varhaiskasvatuksesta vastaavilla virkamiehillä ja päättäjillä ei ole riittävästi tietoa saamelaiskulttuurista, saamen kielten tilanteesta eikä saamelaisen varhaiskasvatuksen erityispiirteistä ja haasteista. Varhaiskasvatuksen pedagoginen ohjaaja vastaisi koko saamenkielisen varhaiskasvatuksen pedagogisesta, kielellisestä ja kulttuurisesta ohjauksesta, edistäen henkilöstön verkostoitumista ja työssä jaksamista.

Valtion talousarviossa on vuodesta 2014 alkaen osoitettu erillinen määräraha opetus- ja kulttuuriministeriön pääluokassa saamenkielisen päivähoiton turvaamiseksi saamelaisten kotiseutualueella. Nykyisellään määrärahan hallinnointitehtävät on kuulunut Saamelaiskäräjien koulutussihteerin tehtäväkuvaan. Koulutussihteerin työnkuvan laajuuden vuoksi Saamelaiskäräjät esittää tehtävän siirtämistä erillisen sihteerin toimialaan. Varhaiskasvatussihteerin tehtäviin kuuluisivat valtionavustusten hallinnoinnin lisäksi saamenkielisen varhaiskasvatuksen järjestämiseen liittyvät neuvottelut, sopimukset, seuranta, tiedottaminen sekä varhaiskasvatusta koskevien asioiden valmistelu Saamelaiskäräjien hallinnossa.

Saamenkielisen varhaiskasvatuksen pedagoginen ohjaaja ja varhaiskasvatussihteerit toimisivat työparina Saamelaiskäräjien hallinnossa, antaen nykyistä vahvemmat edellytykset sekä kuntien varhaiskasvatusyksiköissä toimivien työntekijöiden tukemiselle että varhaiskasvatusasioiden valmistelulle ja valtionavustusten hallinnoinnille Saamelaiskäräjillä.

Määrärahaehdotus:

- varhaiskasvatussihteerin 70 000 €

⁴ Opetus- ja kulttuuriministeriön julkaisu 2021:25

⁵ saamen kielipesät ja äidinkielisten lasten varhaiskasvatus



- saamenkielisen varhaiskasvatuksen pedagoginen ohjaaja 70 000 €

Saamelaiskäräjien kielenkääntäjä -resurssien lisääminen 60 000 €

Saamen kielilain mukaan Saamelaiskäräjien saamen kielen toimisto huolehtii saamen kielilain mukaisista käännöksistä viranomaisille ja viranomaisilla on oikeus saada saamen kielilain tarkoittama käännös saamen kielen toimistolta. Tällä hetkellä saamen kielen toimistossa työskentelee kuusi vakituista kääntäjää (yksi inarinsaamen, yksi koltansaamen ja neljä pohjoissaamen kääntäjää), joista kolme kääntää Utsjoen kunnan asiakirjoja. Lisäksi vuodelle 2023 osoitetulla valtionavustuksella kääntäjäresurssia pystyttiin kasvattamaan kahdella uudella kääntäjällä.

Saamen kielten käyttäminen Saamelaiskäräjien omassa hallinnossa ei ole sillä tasolla, mikä oli alkuperäisenä tarkoituksena saamen kielilakia säädettäessä. Nykyisin resurssien Saamelaiskäräjät pystyy järjestämään tulkkauksen ja asiakirjakäännökset kaikille saamen kielille vain yleiskokouksissa.

Saamelaiskäräjien kääntäjät toimittavat käännöksiä myös laajasti eri viranomaisille ja muille tahoille. Saamenkielinen tiedottaminen on lisääntynyt huomattavasti, ja yhä enemmän tilataan käännöksiä kaikilla kolmella saamen kielellä. Saamelaiskäräjät ei pysty toimittamaan kaikille viranomaistahoilleen heidän toivomassa aikataulussa käännöksiä eikä näin toteuttamaan saamen kielilain mukaista tehtäväänsä täysmääräisesti. Saamelaiskäräjien tavoite on, että saamen kielilakia toimeenpantaisiin yhä tehokkaammin, ja erityisesti saamenkielistä tiedottamista ja sähköisiä palveluita tulisi kehittää. Saamenkielisiä freelancer-kääntäjiä on vähän.

Saamen kielten käytön lisääminen sekä Saamelaiskäräjien hallinnossa, mutta myös muussa viranomaistoiminnassa edellyttää Saamelaiskäräjien kielitoimiston kääntäjäresurssien vahvistamista vielä yhdellä kääntäjällä. Jos saamen kielen toimistossa on kaksi kääntäjää jokaiselle kielelle, se mahdollistaa sen, että saamelaiskäräjien lautakuntien kokousten asiapapereita pystytään ajallaan kääntämään kaikille saamen kielille. Kääntäjä/tulkki-resurssien vahvistaminen takaisi sen, että saamelaiskäräjillä olisi tarvittaessa kaikille saamen kielille tulkit saatavilla ja saamelaiskäräjien yhteyteen voitaisiin kehittää tulkikeskuksen palvelua. Nykyisellään mikään taho ei koordinoi tai kehitä saamenkielistä tulkkitoimintaa. Kääntäjäresurssien lisäämisen myötä voitaisiin yksi kääntäjä nimeämään vastaamaan tulkkaustoiminnan koordinoimista. Tämä olisi askel saamenkielisen tulkkeskuksen perustamiselle.

Määrärahaehdotus:

- Kääntäjä 60 000 €

Saamen kielilain toimeenpano

Saamen kielilain soveltamisen ydinaluetta ovat saamelaisten kotiseutualueen kuntien viranomaiset ja Lapin hyvinvointialue, jotka tuottavat peruspalveluita saamelaisväestölle. Viranomaisten saamenkielisten velvoitteiden täyttäminen on pitkälti resurssikysymys. Saamen kielilain 31 §:n nojalla lain soveltamispiiriin kuuluvat tahot voivat hakea valtionavustusta saamen kielilain soveltamisesta aiheutuviin kuluihin. Tällä valtion avustuksella esimerkiksi saamelaisten kotiseutualueen kunnat järjestävät saamen kielen koulutusta henkilöstölleen. Avustus on erittäin merkittävä saamenkielisen henkilöstön määrän lisäämisessä, koska avustusta voidaan käyttää palkallisen virkavapaan myöntämiseen saamen kielen opiskelua varten.

Opetus- ja kulttuuriministeriön saamen kielen ja saamenkielisen opetuksen kehittämisryhmä käsitteli työssään saamenkielisen ja kulttuuritietoisien henkilöstön saatavuuden parantamista. Työryhmän raportissa (OKM 2021:25) kuvaillaan lähtötilanteen olevan heikko ja, että saamenkielentaitoisten sosiaali- ja terveystieteiden ammattilaisten määrä on tällä hetkellä niin pieni, että saamenkielisiä ja saamen kielet ja saamen kulttuurin huomioivia sosiaali- ja terveystieteiden palveluita ei pystytä toteuttamaan edes lainsäädännön edellyttämällä



minimitasolla. Toimenpiteeksi tilanteen kehittämiseksi esitetään, että saamen kielilain 31 §:n nojalla maksettavan määrärahan tasoa tarkastetaan niin, että sitä voidaan myöntää nykyistä useamman sosiaali- ja terveysalan ammattilaisen saamen kielen koulutuksen sijaiskustannuksiin.

Saamelaiskäräjät esittää, että saamen kielilain 31 §:n tarkoitettua määräraha korotetaan vastaamaan todellisia tarpeita, joita saamen kielilain veloitteiden toteuttamisesta aiheutuu. Valtion teknisessä kehysuunnitelman mukaan valtion vuoden 2024 talousarviossa varattaisiin 250 000 € saamen kielilain avustuksiin. Määrärahan tarve olisi 330 000 €.

Määrärahaehdotus:

- *Saamen kielilain 31 §:n valtionavustuksen lisämäärärahan tarve 80 000 €*

Saamelaiskäräjien viestinnän kehittäminen 180 000 €

Saamelaiskäräjillä työskentelee tällä hetkellä yksi henkilö viestinnässä, jonka tehtävänä on hoitaa, suunnitella ja kehittää käräjien viestintää koskevia asioita. Viestinnän vuosittainen budjetti on 20 000 euroa. Nykypäivän vaatimukset viestinnälle ovat kasvaneet (ml. saavutettavuusvaatimukset) ja keskustelu on julkisempaa kuin se on koskaan aikaisemmin ollut. Yleinen tietämys saamelaisväestöstä, saamelaisten historiasta ja modernista saamelaisyhteisöstä on edelleen pintapuolista ja usein myös ennakkoluulojen värittämää. On erittäin tärkeää, että Saamelaiskäräjien viestinnän kehittämiseksi suunnataan sen kaipaamat resurssit. Nykyiset resurssit ovat riittämättömät.

Saamelaiskäräjien viestintästrategian mukaan Saamelaiskäräjät viestii ja tiedottaa aktiivisesti kaikilla kolmella Suomessa käytetyllä saamen kielillä, suomeksi ja mahdollisuuksien mukaan myös muilla kielillä englanniksi ja skandinaavisilla kielillä. Saamelaiskäräjien viestinnän kehittämiseksi kaikilla kolmella saamen kielellä työntekijäresurssia parantamalla (yksi työntekijä/kieli) on osoitettava tarvittavat varat valtion talousarviossa. Saamelaiskäräjien viestinnän tehostamisella, saamelaisyhteisöön ja kulttuuriin liittyvien positiivisten asioiden esiin tuomisella voidaan vaikuttaa yhteiskunnalliseen keskusteluun ja ilmapiiriin ja siten vahvistaa myös saamelaislasten ja -nuorten samaistumista omaan yhteisöönsä. Saamelaiskäräjät ehdottaa, että Saamelaiskäräjille palkataan kolme työntekijää lisää viestintään niin, että kaikki kolme Suomessa puhuttua saamen kieltä ovat edustettuna.

Määrärahaehdotus:

- *Suunnittelija (inarinsaame) 60 000 €*
- *Suunnittelija (koltansaame) 60 000 €*
- *Suunnittelija (pohjoissaame) 60 000 €*

Parlamentaarisen työn kehittäminen 330 000 €

Vuodesta 2024 alkaen olisi tarkoitus vahvistaa Saamelaiskäräjien korkeimman päättävän elimen, Saamelaiskäräjien kokouksen toimintaa viiteen kokoukseen vuodessa. Yhden täyskokouksen kustannukset kaikkine kuluineen on yhteensä 20 000 euroa. Kaksipäiväinen kokous maksaa 35 000 euroa. Nykyisin resurssien Saamelaiskäräjien kokouksia voidaan pitää neljä kertaa vuodessa, joka on aivan liian vähän nykytarpeisiin nähden.

Varapuheenjohtajille maksetaan tällä hetkellä 50 % puheenjohtajan palkasta, jonka kulut ovat täysillä kokemuksellisilla vuonna 2024 ves-korotusten jälkeen 105 000 euroa vuodessa. Kahden varapuheenjohtajan tehtävän muuttaminen täysiaikaiseksi aiheuttaa 2 * 52 500 euron korotuksen palkkamenoihin eli 105 000 euroa. Saamelaiskäräjät on lisäksi tuonut esiin, että saamelaiskäräjien varapuheenjohtajien työskentely täysipäiväisesti edellyttää toteutuakseen tarkoituksenmukaisesti, että heille voidaan palkata vähintään yksi avustaja (70 000 euroa).



Vuodesta 2024 alkaen esitetään lisäystä hallituksen jäsenille maksettaviin lisäpalkkioihin. Lisäpalkkio olisi vastike vastuullisesta hallitustyöstä⁶. Tällä tavalla turvattaisiin hallitusjäsenille parempi mahdollisuus osallistua asioiden valmisteluun ja toimeenpanoon tarkoituksenmukaisella tavalla. Lisärahoitustarve olisi 120 000 euroa/v.

Edunvalvonta vaatii tulevaisuudessa yhä enemmän Saamelaiskäräjien osallistumista ja panostusta. Edunvalvonnan tarkoituksena on edistää saamelaisten kielellisten, kulttuuristen ja elinkeinollisten oikeuksien ja yhdenvertaisuuden toteutumista sekä huolehtia saamelaisten oikeusaseman kehittämisestä.

Määrärahaehdotus:

- Saamelaiskäräjien kokouksen kokousmäärien lisääminen 35 000 €
- Varapuheenjohtajien tehtävien kokoajaistaminen 105 000 €
- Varapuheenjohtajien avustaja 70 000 €
- Hallituksen jäsenten palkkiot 120 000 €

Saamelaisten poliittisen ja sidosryhmätoiminnan kehittäminen 100 000 €

Saamelaiskäräjien tärkein tehtävä on toteuttaa saamelaisille perustuslaissa turvattua kulttuuri-itsehallintoa sekä turvata saamelaisen alkuperäiskansakulttuurin säilyminen ja kehittyminen. Saamelaiskäräjälain (974/1995) 6 §:n mukaan Saamelaiskäräjät edustaa saamelaisia tehtäviinsä kuuluvissa asioissa kansallisissa ja kansainvälisissä yhteyksissä.

Saamelaiskäräjien yhteistyökumppaneiden ja sidosryhmien kirjo on laaja. Saamelaiskäräjät toimii yhteistyössä useiden viranomaisten, organisaatioiden, saamelaisyhdistysten ja muiden toimijoiden kanssa. Tavallisin yhteistyömuoto on työryhmätyöskentelyyn osallistuminen. Saamelaiskäräjät on vuosittain mukana yli 150 työryhmässä.

Saamelaiskäräjien palkkioista ja korvauksista säädetään saamelaiskäräjistä annetun lain (974/95) 17 §:n mukaisesti Saamelaiskäräjien hyväksymässä palkkiosäännössä. Virallisten toimielinten ja työryhmien kokouksista maksetaan Saamelaiskäräjien luottamushenkilöille ja edustajille kokouspalkkiota. Kokouspalkkio on ollut vuodesta 2013 samalla tasolla. Myöskään indeksikorotuksia ei ole tehty. Nyt kokouspalkkiota korotettaisiin⁷ 50 %:lla, niin että puheenjohtajana toimiva saisi 120 € ja toimielimen jäsen 90 €. Poliittisen sidosryhmätoiminnan kehittämiseksi esitetty summa (100 000 €) muodostuisi erityisesti kokouspalkkioiden korotuksesta⁸, majoitus-, matkustus- ja päivärahakustannuksista, ansionmenetykskorvauksista, palkkioista sekä muista kuluista⁹.

Määrärahaehdotus:

- Luottamushenkilöille maksettavat palkkiot ja korvaukset 100 000 €

Saamelaiskäräjien kansainvälisen toiminnan kehittäminen 100 000 €

Saamelaiskäräjien kansainvälinen toiminta on laajentunut viime vuosina. Erityisesti pitäisi pystyä muodostamaan EU:n kanssa pysyvä vuoropuhelu- sekä edustusmahdollisuus, vaikuttaa YK:n eri prosesseissa, järjestää kansainvälisiä seminaareja sekä vahvistaa suhteita muihin alkuperäiskansoihin.

Kansainvälisen toiminnan kehittäminen vahvistaisi Saamelaiskäräjien itsehallintoa sekä saamelaisten itsemääräämisoikeutta ja parantaisi Saamelaiskäräjien mahdollisuutta osallistua päätöksentekoon

⁶ Palkkio on 25 % Saamelaiskäräjien palkkaluokka I peruspalkasta 4403,60 €. Maksetaan 4 jäsenelle (sivukuluineen 2014 €/kk/jäsen, yht.96 700/v). hallintokulut 485 €/kk/jäsen, yht. 23 300/v)

⁷ korotus vastaisi kuntakooltaan yli 10 000 asukkaan kunnan kunnanhallituksen keskimääräisiä palkkioita. Lähde: Kuntaliiton julkaisusarja nro 4/2018.

⁸ Kokouspalkkioiden korotuksen budjettivaikutus olisi arviolta 25 000 €.

⁹ mm. kokoustilavuokrat, kokouspalvelut, telepalvelut, käännöskulut, lasten hoidon järjestäminen.

kansainvälisellä tasolla. Nykyisellä budjetillaan Saamelaiskäräjillä ei ole riittäviä resursseja päättää kansainvälisestä toiminnastaan itsenäisesti sekä osallistumisestaan kokouksiin. Tällä hetkellä tärkeisiin kansainvälisiin, alkuperäiskansoja koskeviin kokouksiin osallistuminen perustuu siihen, että ministeriöt pyytävät jossain määrin Saamelaiskäräjien edustusta mukaan delegaatioihinsa, mutta eivät aina pysty rahoittamaan Saamelaiskäräjien edustajan kuluja. Näillä kansainvälisillä foorumeilla tehdään saamelaisia koskevia päätöksiä, joten Saamelaiskäräjien tulisi pystyä takamaan osallistumisensa ja päättää siitä itse. Tämän toteutumiseen Saamelaiskäräjien tulisi saada vuosittainen rahoitus valtiolta, jonka Saamelaiskäräjät voi itsenäisesti käyttää saamelaiskäräjälain 6 §:n mukaisten tehtävien hoitamiseen.

Norjan, Ruotsin ja Suomen saamelaiskäräjien yhteistyöelimen, Saamelaisen parlamentaarisen neuvoston (SPN), puheenjohtajuus kiertää Norjan, Suomen ja Ruotsin Saamelaiskäräjien välillä ja kestää kerrallaan 16 kuukautta. SPN:llä ei ole omaa sihteeristöä, joten sihteeristön toiminta siirtyy puheenjohtajuuden myötä puheenjohtajana toimivan saamelaiskäräjien vastuulle. Seuraava puheenjohtajuus Suomen Saamelaiskäräjille tulee vuosien 2023-2024 aikana, ja tämä tulisi ottaa huomioon lisäresursseina kansainvälistä työtä varten. SPN:n puheenjohtajuuskauden kokousjärjestelykulut tulevat vastuussa olevan saamelaiskäräjien vastattaviksi.

Saamelaiskäräjien kansainvälistä toimintaa koskevan strategian sekä vaalikauden 2020 – 2023 tavoitteiden mukaisesti Saamelaiskäräjät pyrkii saamelaisen parlamentaarisen toiminnan lisäksi mm.

- kehittämään edunvalvontaa Euroopan Unioniin pyrkien luomaan pysyvän osallistumis-mekanismiin Euroopan Union päätöksentekoon.
- jatkamaan aktiivisesti alkuperäiskansojen osallistumisoikeuden parantamista YK:ssa.
- kehittämään uusia yhteistyöverkostoja alkuperäiskansoja edustavien instituutioiden kanssa.
- osallistumaan aktiivisesti alkuperäiskansojen ilmastofoorumin (UNFCCC LCIPP) toimintaohjelman toimeenpanemiseen.
- vahvistamaan osallistumista Arktisen alueen yhteistyöhön.
- kartoittamaan Saamelaiskäräjien osallistumis- sekä vaikutusmahdollisuuksia UNESCO:n työssä.

Ehdotettuun määrärahatarpeeseen on laskettu SPN puheenjohtajakauden kokousjärjestelykuluja, matkustuskuluja, kansainvälisten seminaarien järjestämiskuluja sekä osallistumiskuluja eri alkuperäiskansoja koskevien prosessien taustatyöhön yhtenä järjestäjätahona.

Määrärahaehdotus:

- *Saamelaisen parlamentaarisen neuvoston puheenjohtajuuskauden kulut ja alkuperäiskansayhteistyö 100 000 €*

Sámi Giellagáldun toiminnan varmistaminen 225 000 €

Sámi Giellagáldu (Saamen Kielikaltio) on yhteispohjoismainen saamen kielten ammatti- ja resurssikeskus, jonka tehtäviin kuuluvat kielenhuolto, kielen kehittäminen, terminologiatyö, normitus, ja neuvonta saamen kieliä koskevissa kysymyksissä. Ennen Sámi Giellagáldua Suomessa puhuttavien erittäin uhanalaisten inarin- ja koltansaamen sanastoja ja normitusta ei ole kehitetty pitkäjänteisesti ja systemaattisesti. Rajat ylittävä kieliyhteistyö on tärkeää, koska saamen kielten puhuma-alueet eivät noudata valtioiden rajoja. Esimerkiksi pohjoissaameen kehitettävän terminologian tulee olla sellaista, että pohjoissaamen käyttäjät voivat ymmärtää uusia termejä niin Suomessa, Ruotsissa kuin Norjassakin.

Sanaston ja oikeinkirjoitusnormiston puutteet ovat haitanneet oppimateriaalituotantoa ja kielen käyttöä helpottavien tietoteknisten sovellusten, kuten oikolukuohjelmien kehittämistä. Halutessaan neuvoja kielen oikeinkirjoituksesta tai muihin kielen käyttöön liittyvissä asioissa voi suomen kielen käyttäjä soittaa Kotimaisten kielten keskuksen. Saamen kielten käyttäjillä tällaista mahdollisuutta ei ole ollut. Sámi Giellagáldun pysyvällä toiminnalla voidaan turvata saamen kielten käyttäjien yhtäläiset



mahdollisuudet kielellisten palveluiden saamiseen, kuten suomen kielen käyttäjillä. Lisäksi keskuksen tehtävänä on turvata ja edistää saamen kielten käyttöä ja kehitystä.

Saamelainen Parlamentaarinen Neuvosto valitsi täysi-istunnossaan kaikkien kolmen Saamelaiskäräjien valtuuttamana 19.9.2019 Sámi Giellagáldulle pysyvän organisaatiomuodon, jonka mukaan Sámi Giellagáldu on perustettu 2022 Norjan Saamelaiskäräjien yhteyteen ja Sámi Giellagáldun toiminta on käynnistynyt. Käytännössä ja hallinnollisesti Sámi Giellagáldu toimii Norjan Saamelaiskäräjien yhteydessä, mutta sen toimintaa johtaa oma hallitus, jossa kaikkien kolmen maan Saamelaiskäräjillä on yhtäläinen vaikutusvalta. Suomen, Ruotsin ja Norjan Saamelaiskäräjät ovat myös sitoutuneet Sámi Giellagáldun toimintaan hyväksymällä Saamelaiskäräjien välisen Sámi Giellagáldun toimintaa koskevan yhteistyösopimuksen. Yhteistyösopimuksen mukaisesti Sámi Giellagáldua toimintaa rahoittavat Suomen, Ruotsin ja Norjan Saamelaiskäräjät lähtökohtaisesti yhtä suurin rahoitusosuuksin.

Sámi Giellagáldun vuosittaisten toimintakulujen on laskettu olevan vuonna 2024 noin 16,5 milj. Norjan kruunua, josta kunkin Saamelaiskäräjien osuus toimintamenoista on 5,5 milj. Norjan kruunua eli noin 535 000 euroa. Valitun organisaatiomallin mukainen täysimääräinen toiminta edellyttää kieliyhteistyöhön tarkoitettun määrärahan lisäämistä vuoden 2022 budjetissa olevasta 310 000 eurosta 535 000 euroon. Esitetty määrärahan korotus perustuu Sámi Giellagáldun aiemmin vuosille 2021–2024 laskettuun budjettiin toimintamenoista, jotka ovat laskettu Norjan Saamelaiskäräjien kulurakenteen pohjalta.

Määrärahaehdotus:

- *Sámi Giellagáldun toimintamenojen kattamiseksi lisävustustarve on vuosittain 225 000 €*

Tuomas Aslak Juuso
Puheenjohtaja

Pia Ruotsala-Kangasniemi
Hallintopäällikkö

(Hyväksytty Saamelaiskäräjien kokouksessa 14.4.2023, 5 §)